The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science
Doi number:http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2965
Number: 39 , p. 409-421, Autumn III 2015
Yayın Süreci

Yayın Geliş Tarihi
18.06.2015

Yayınlanma Tarihi
25.10.2015

ACININ DÖNÜŞTÜRÜCÜ GÜCÜ ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

TRANSFORMATIVE POWER OF SUFFERING SCALE: A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Arş. Gör. Duygu DİNÇER
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Prof. Dr. Halil EKŞİ
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Uzm. İbrahim DEMİRCİ
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Arş. Gör. Selami KARDAŞ
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Özet

Bu çalışmanın amacı, Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliğini incelemektir. Araştırmaya (217'si kadın, 66'sı erkek olmak üzere) 283 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışma grubunun yaş ortalaması 22.84 (S = 4.88)'tür. Katılımcılar Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin yanı sıra Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği'ni tamamlamışlardır. Dilsel eşdeğerlik çalışmasının ardından madde analizi, geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Geçerliği test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği ile arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Bu analizler sonucunda Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin orijinal faktör yapısını Türk öğrencilerden oluşan örneklemde tekrar ettiği ve yeterli düzeyde geçerliliğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizleri, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymuştur (x^2/sd = 2.522, *CFI* = .990, *NNFI* = .984, *GFI* = .985, *AGFI* = .945, *IFI* = .990, *RFI* = .959, *RMR* = .072, *RMSEA* = .073). Güvenirliği test etmek üzere Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test katsayıları hesaplanmıştır. Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısının .84, test-tekrar test korelasyon katsayısının .75 olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, bu araştırma Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin acı çekmenin dönüştürücü gücüne ilişkin inançlarını ölçebilecek geçerlik ve güvenirliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar kelimeler: Acının dönüştürücü gücü, yaşam doyumu, psikolojik sağlamlık, geçerlik, güvenirlik.

Abstract

The aim of this study was to investigate validity and reliability of Turkish version of the Transformative Power of Suffering Scale. 283 college students (217 female students, 66 male students) participated in this study. The mean age for participants was 22.84 (*S* = 4.88). The participants completed The Short Psychological Resilience Scale and Life Satisfaction Scale in addition to Transformative Power of Suffering Scale. Item-analysis, validity and reliability analyses were conducted after linguistic validity study. For validity testing, confirmatory factor analysis was run and also the correlations among Transformative Power of Suffering Scale, The Short Psychological Resilience Scale and Life Satisfaction Scale were calculated. Analyses showed that the original structure of the Transformative Power of Suffering Scale was replicated in this study and the scale had good validity. Confirmatory factor analysis showed that model fit was acceptable (x^2/sd = 2.522, *CFI* = .990, *NNFI* = .984, *GFI* = .985, *AGFI* = .945, *IFI* = .990, *RFI* = .959, *RMR* = .072, *RMSEA* = .073). For reliability testing, Cronbach alpha internal consistency coefficient and test-retest reliability correlation were performed. It's calculated that the Cronbach's alpha coefficient of Transformative Power of Suffering Scale was .84 and test-retest reliability correlation coefficient was .75. Finally, this study revealed that Transformative Power of Suffering Scale had good validity and reliability to measure Turkish college students' beliefs about transformative power of suffering.

Key words: Transformative power of suffering, life satisfaction, psychological resilience, validity, reliability.

"Büyük acılar gerçi benliğimi dağıtıyor; fakat öyle bir dağıtış ki güya bir meyvenin bütün eti kabuğu düşüyor da ortada yalnızca çekirdeği kalıyor. O halde şöyle demek lâzım: Büyük ıstıraplar benliğimizin özünü meydana çıkarıyor" (Erol, 2014, s. 21).

GİRİŞ

Hiç kimse kendisinin, sevdiklerinin ya da dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir insanın başına kötü bir şey gelmesini dilemese de (Peterson, Park, D'Andrea ve Seligman, 2008) yaşadığımız dünyada savaşlar, ekonomik krizler, nükleer tehditler, salgın hastalıklar, doğal felaketler, devletler arası ilişkiler, kişiler arası ilişkiler vb. nedenlerle her gün insanların psikolojik, fizyolojik, zihinsel, sosyal, ekonomik vb. kaynaklarına meydan okuyan pek çok olay yaşanmakta (Janofff-Bulman, 1992) ve bu olaylar sonucunda pek çok insan acı çekmektedir. Yaşanılan acılar süreklilik arz ettikçe tıptan psikolojiye, edebiyattan ilahiyata kadar pek çok farklı disiplin "acı çekme" olgusu üzerine giderek daha fazla yoğunlaşmaktadır.

Acı çekmenin, literatürde daha çok klinik açıdan ele alınan ve fiziksel acıyla ilişkilendirilen bir kavram olduğu görülmektedir (Coulehan, 2012). Henüz üzerinde karar kılınmış tek bir tanımı olmamakla birlikte acı çekme, çoğunlukla "kişinin bütünlük, eksiksizlik, tutarlılık ve tamlık hislerinin kaybıyla tetiklenen son derece sıkıntı verici" (Cassell, 1995) bir duygusal durum, "geçici bir zihinsel, fiziksel ya da ruhsal rahatsızlıktan aşırı düzeyde ıstıraba kadar uzanan bir hoşnutsuzluk hissi" (Travelbee, 1976) ya da "fiziksel acı hissinin yoğun bir şekilde deneyimlenmesi sonucu ortaya çıkan ve deneyimlenmemesi dilenen bir bilinçlilik hali" (Stoeber, 2003) olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla somatik ya da fiziksel boyutuyla ele alındığında acı çekme, kaçınılması ya da hafifletilmesi gereken ve olumsuz değer atfedilen bir insanlık durumu olarak görülmektedir.

Ancak bu çalışma kapsamında acı çekme kavramı, sadece fiziksel acı ve onun zihinde yarattığı olumsuz bilinçlilik hali olması itibariyle değil; psikolojik, fizyolojik, zihinsel, sosyal, ekonomik vb. pek çok nedenle deneyimlenen ızdırap verici ve trav-

matik olayların, kişiyi geliştirme ve dönüştürme potansiyeli itibariyle ele alınmaktadır. Zira insanların yaşadıkları travmalardan sonra kendilerinde -özellikle kendilik algılarında, kişiler arası ilişkilerinde ve yaşam felsefelerinde (Tedeschi ve Calhoun, 1996)- olumlu birtakım değişimler (örn., yaşama değer vermede ve kişisel güçlülük hissinde artış, yakın ilişkilerin yeniden değerlendirilmesi ve olumlu ruhsal dönüşümler vb. (Tedeschi, Park ve Calhoun, 1998)) algıladıklarına dair birçok araştırma bulgusu mevcuttur (Powell, Rosner, Butollo, Tedeschi ve Calhoun, 2003; Vishnevsky, Cann, Tedeschi ve Demakis, 2010). Bu araştırmalar, kötülüklerin iyilik üretebildiğini (Tomic ve Helgeson, 2012), travmaya ve stresli yaşam olaylarına maruz kalmanın (Zoellner ve Maercker, 2006) ya da travmayla mücadelenin olumlu değişimle sonuçlanabildiğini (Calhoun ve Tedeschi, 2006) başka bir deyişle ızdırap veren olayların, zorlukların, felaketlerin daima ve sadece olumsuz sonuçlar yaratmadığını, insanın karakterini güçlendiren bir işlev görebildiğini de ortaya koymuştur (Peterson vd., 2008). "Travma sonrası büyüme" (Tedeschi ve Calhoun, 1996), "stresle bağlantılı büyüme" (Park, Cohen ve Murch, 1996), "mücadeleci büyüme" (Linley ve Joseph, 2004) ya da "fayda bulma" (Affleck ve Tennen, 1996) olarak adlandırılan bu fenomen, yukarıda belirtildiği üzere, literatürde zorlayıcı yaşam olaylarının ve krizlerinin ardından olumlu psikolojik değişim ve dönüşümlerin deneyimlenmesi anlamında kullanılmakta-dır (Calhoun ve Tedeschi, 1999, 2001). Bununla birlikte Maercker ve Zoellner (2004) tarafından önerilen Travma Sonrası Büyümenin Janus Yüzlü Modeli'nde de belirtildiği üzere, acı çekmenin tıpkı mitolojide bahsi geçen Roma Tanrısı Janus gibi iki ayrı yüzü vardır. Bu yüzlerden birisi yapıcı, işlevsel ve aşkınlığa götüren bir formda iken diğeri yanıltıcı, kendini aldatmaya götüren ve işlevsellikten uzak bir yapıdadır (Zoellner ve Maercker, 2006).

Yapılan araştırmalar farklı sosyodemografik ve psikososyal dinamiklerin travma sonrası büyüme ile farklı yönlerde ilişki içinde olduklarını ortaya koymuştur. Örneğin, diğergâmlık ve aktif yaşam tarzının, iyimserliğin, genç yaşta olmanın, olumlu başa çıkma becerilerinin, dinî başa çıkma becerilerinin, yazgıyı kabul etmeye dönük başa çıkma becerilerinin, daha fazla sosyal destek görmenin, daha iyi bir zihinsel sağlığa sahip olmanın, dünyaya ilişkin olumlu varsayımların (iyilik, adalet, şans, kontrol vb. ile ilgili varsayımların) travma sonrası büyüme ile pozitif yönde (bkz. Arıkan, 2007; Danhauer vd., 2013; Elçi, 2004; Tarhan, 2011; Tedeschi ve Calhoun, 1996; Tsai, Sippel, Mota, Southwick ve Pietrzak, 2015; Widows, Jacopsen, Booth-Jones ve Fields, 2005; Yılmaz, 2014); ileri yaşta olmanın ve depresyonun ise negatif yönde anlamlı ilişkisi olduğu görülmüştür (bkz. Powell vd., 2003; Tsai vd., 2015). Bu bağlamda, insanların acı veren yaşam olaylarını karşılama biçimlerinin birbirinden farklılaştığını söylemek mümkündür. Bu değişkenlik, kültürel ve dinî pratiklerde de kendisini göstermekte; farklı kültürlerin ve dinî inanışların acı ve ızdırap veren olayları ele alış biçimleri de birbirinden farklılaş-maktadır (Joshanloo, 2013, 2014, 2015). Binlerce yıldır, bilim insanlarından filozoflara, sanatkârlardan teologlara kadar pek çok farklı disiplinden uzman, acı çekmenin insan yaşamındaki anlamını kavrama ve keşfetmeye dönük ürünler ortaya koymuştur (Tedeschi ve Colhoun, 1995). Örneğin, gerek antik felsefe ve edebiyatta (Holgersen, Boe ve Holen, 2010) gerekse İbraniliğin, Budizmin, İslamın ve Hristiyanlığın ilk dönemlerine ait eserlerde travma sonrası büyümeye ve acının dönüştürücü gücüne işaret edildiği görülmektedir (Calhoun ve Tedeschi, 2004).

Dönüştürücü acının Hristiyan Tanrıbilimindeki en önemli temalardan biri ol-

duğu görülmektedir. Bu perspektiften bakıldığında acı çekme, kişiyi daha iyi bir insan olmaya ve kendini gerçekleştirmeye yönelten ruhsal gelişim dinamikleriyle ilişkilidir. Kişi, deneyimlediği acı aracılığıyla, kısmî olarak da olsa, kendisinin fiziksel, entelektüel, ahlakî ya da ruhsal alanlardaki gizil güçlerinin farkına varıp sahip olduğu bu potansiyeli harekete geçirebilmekte ve hem Tanrı ile hem de diğer insanlar ve evren ile daha yoğun bir içsel bağlantı içine girebilmektedir (Stoeber, 2003). Başka bir deyişle Nietzscheci dilemmanın öne sürdüğü gibi "kişiyi öldürmeyen şey onu güçlendirmektedir." Bu bir çeşit yeniden doğuş yaşantısı deneyimlemektir ve Mercurio (2011) tarafından da belirtildiği üzere, kişinin bu yeniden doğuşun hazzına erişmesinin, "bilinçli bir ben" konumuna yükselmesinin yolu acıya katlanmasından geçmektedir (akt. Dinçer, 2014). İslam dininde ise yaşanılan acı ve zorlukların birer imtihan olduğuna, imanın bu olaylar yoluyla sınandığına inanılmakta ve Kur'an'daki birçok ayette buna gönderme yapıl-maktadır (Örn., "Andolsun, mallarınız ve canlarınız konusunda imtihana çekileceksiniz." Kur'an, 3:186; "Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele. Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" derler. İşte Rableri katından rahmet ve merhamet onlaradır. Doğru yola ulaştırılmış olanlar da işte bunlardır." Kur'an, 2:155-157). Aynı zamanda İslam dininin mutluluğu pozitif duygulara değil; erdemlere, ruhsal ihtiyaçların doyurulmasına ve sağlam karakter gelişimine dayandırdığı görülmektedir (Jashanloo, 2013, 2014, 2015).

Benzer şekilde tasavvufî eserlerde de acı ve zorlukların insanı Allah'a ulaştıran yolun bir parçası olduğuna işaret edildiği görülmektedir (Bkz: "İnsanların çoğunun bahtsızlıkları, bahtlarından habersiz olmalarından gelir. Öyle ki çile ve mihnet dediğimiz nice hayat cilveleri vardır ki, bunların safâ ve nîmet olduğunu hemen hiç bilmeyiz. Bu yüzden de hilkat kanunları, bizi saadet şuûruna erdirebilmek için türlü tecrübe ve denemelere tâbi tutar. Halbuki ellerine bir ölçü verilmiş olanlar, ıztırâbı içindeki lezzeti tatmış olmak sûretiyle hayatla barışmış, anlaşıp âhenge vararak bahtiyar olmuş ve etrâfını da bu bahta iştirak ettirmiş kimselerdir" (Ayverdi ve Araz; 2012, s. 69-70)). Zira tasavvuf geleneğinde zorlukların, acı ve kederlerin Allah'tan geldiğine, O'nun takdiri olduğuna ve insanı, dünyaya aşırı derecede bağlanmaktan, nefsinin esiri olmaktan koruduğuna inanıl-maktadır. İnsanın başına gelen her hadisenin bir hikmeti olduğu, kişinin tam bir teslimiyet içinde, sabır ve iman göstererek bu zorluklara göğüs germesi, razı gelmesi gerektiği inancı paylaşılmaktadır. (Örn., "Kaza ve kaderden gelen her silleye her cefaya razı olmamız gerek. Alnımızın yazısına içten razıyım, yüzüm ekşidi ama hoş gör; hak, acıdır. Gönlüm bağdır, gözüm buluta benzer. Bulut ağladı mı bağ güler, neşelenir, hoş bir hale gelir" Mesnevi, 6:1575). Kişi ancak bu yolla nefsinin zincirlerini kırarak yeniden doğuşa ulaşabilmekte ve "kemâle doğru yürüyebilmektedir" (Gürsoy, 2013, s.11).

Çoğunluğu Müslümanlardan oluşan ülkemizde gerek İslamî inanç sisteminin gerekse tasavvuf geleneğinin kültürel yaşamı derinden etkilediği ve zorlukların, acıların, dertlerin, hastalıkların yorumlanmasında önemli bir rol oynadığı gözlenmektedir. Dolayısıyla acının dönüştürücü gücüne ilişkin inançların Türk toplumunda da yaygın bir şekilde kabul gördüğü öngörülmektedir. Bu argümandan hareketle bu çalışmada acının dönüştürücü gücüne ilişkin inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan bir ölçüm aracının Türkçeye uyarlanması ve bu yolla hem ülkemizde acı çekmenin dönüştürücü gücüyle ilgili inançların incelenmesi hem de psikolojik iyi oluş çalışmalarında kullanılabilecek yeni bir ölçüm aracının Türkçe literatüre kazandırılması amaçlanmaktadır.

Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Psikometrik Özellikleri

"Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği" acı çekmenin olumlu bir kişisel dönüşüme, gelişime ve olgunlaşmaya hizmet edip etmediği yönündeki inançları ölçmek amacıyla Joshanloo (2014) tarafından geliştirilmiş bir ölçüm aracıdır. Tahran ve Ahar'daki üniversite öğrencileri ve Besic merkezlerindeki üyelerle yürütülen çalışmada ölçeğin beş maddeden oluşan tek boyutlu bir yapı sergilediği görülmüştür. Joshanloo (2014) tarafından yapılan ve iki çalışma grubu ile yürütülen ilk çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısının .69 ve .73 olduğu görülmüştür. Yine Joshanloo (2015) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısının .66 ve .75 olduğu, madde-toplam korelasyonlarının .42 ile .62 arasında değiştiği görülmüştür. Ayrıca dönüştürücü acı ile mutluluk/saadet (eudaimonism) arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Jashanloo, 2014).

Ülkemizde psikoloji alanında giderek yaygınlaşan mutluluk ve psikolojik iyi oluş çalışmalarında (genel olarak pozitif psikoloji çalışmalarında) acının dönüştürücü gücüne pek fazla işaret edilmediği gözlenmektedir. Bu nedenle Türkçe literatüre kazandırılacak olan bu ölçüm aracının gerek kültürel gerekse kültürler arası psikolojik iyi oluş literatürüne önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve Türkiye'deki araştırmacıların kullanımına sunulmasıdır. Bu amaçla ölçeğin geçerlik ve güvenirliği üniversite öğrencilerinden oluşan bir çalışma grubu aracılığıyla incelenmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde, çalışma grubunun yapısı, kullanılan ölçüm araçları ve ölçeğin uyarlama süreci ayrıntıları ile açıklan-maktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin farklı bölümlerinde öğrenim görmekte olan 283 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 217'si kadın (%76.7), 66'sı (%23.3) erkektir. Katılımcıların yaş aralığı 18-49 olup ortalaması 22.84 (S = 4.88)'tür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada demografik bilgi formu, Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeği aracılığıyla veri toplanmıştır. Ölçüm araçlarıyla ilgili detaylı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Demografik Bilgi Formu. Veri toplama formunun ilk bölümünde öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, sınıf düzeyleri vb. ile ilgili sorular yer almaktadır.

Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği. Joshanloo (2014) tarafından geliştirilen ölçek, acı çekmenin olumlu psikolojik gelişmeye ve olgunlaşmaya hizmet edip etmediğiyle ilgili inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiş 7'li Likert tipi (*1= Kesinlikle Katılmıyorum*'dan *7= Kesinlikle Katılıyorum*'a doğru puanlanan) bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, acı verici yaşantıların olumlu kişisel dönüşüme (kişinin kendisini geliştirmesine ve olgunlaştırmasına) hizmet ettiği yönündeki inançların yüksekliğine işaret etmektedir.

Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Kısa Form. Smith ve arkadaşları (2008) tarafından bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan 5'li Likert tipi (*1= Hiç Uygun Değil'den 5 = Tamamen Uygun'a doğru puanlanan*) bir ölçektir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksek olduğu yö-

nünde yorumlanmaktadır. Türkçe uyarlaması Doğan (2015) tarafından yapılmış olan ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .80 ile .91 arasında değerler aldığı görülmüştür.

Yaşam Doyumu Ölçeği. Diener ve arkadaşları (1985) tarafından bireylerin yaşamlarından duydukları memnuniyeti ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan 7'li Likert tipi (*1= Kesinlikle Katılmıyorum'dan 5= Kesinlikle Katılıyorum'a doğru puanlanan*) bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, yaşam memnuniyetinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Türkçe uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılmış olan ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .85 olduğu görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Uygulama Prosedürü: Ölçüm araçları, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı güz döneminde eğitim fakültesi öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulama sırasında araştırma-nın amacı genel hatlarıyla açıklanıp ölçek formları dağıtıldıktan sonra her bir ölçeğin nasıl yanıtlanacağına dair kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. Öğrenciler üç sayfadan oluşan anketi yaklaşık on beş dakika içerisinde tamamlamışlardır.

Dilsel Eşdeğerlik Prosedürü: Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak üzere Joshanloo'dan elektronik posta yoluyla izin alınmış ve izin temin edildikten sonra ölçek uyarlama sürecine başlanmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesinde standart çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formu psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarından İngilizce ve Türkçeyi iyi düzeyde bilen 10 uzman tarafından çevrilmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik ile İngilizce öğretmenliği alanından 4 uzman bu Türkçe formu yeniden İngilizceye çevirmiştir. Formlar araştırmacılar tarafından gözden geçirilip karşılaştırılmış ve ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Yapılan değerlendirme sırasında her bir maddenin dilimizdeki en uygun karşılığı esas alınmıştır. Maddelerin anlaşılabilir ve kolay okunabilir olmasına dikkat edilmiştir.

Ölçeğin İngilizce ve Türkçe formu, öğretim elemanları tarafından belirlenen ve iyi düzeyde İngilizce bildikleri varsayılan 36 üçüncü ve dördüncü sınıf İngilizce öğretmenliği bölümü öğrencisine iki hafta ara ile uygulanmıştır. Öğrenciler ölçek maddelerini yanıtlarken kendileri için bir rumuz belirlemiş ve her iki uygulamada da bu rumuzları kullanmışlardır.

Verilerin Analizi

Dilsel eşdeğerlik çalışmasının ardından madde analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yürütülmüştür. Güvenirlik çalışmalarında Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test; geçerlik çalışmalarında ise doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt bağıntılı geçerlik yöntemlerinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20.0 ve AMOS 20.0 programları kullanılmıştır.

Bulgular

Dilsel Eşdeğerliğe İlişkin Bulgular

Ölçeğin İngilizce ve Türkçe dilsel eşdeğerliğini incelemek amacıyla uygulanan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizine ilişkin sonuçlar Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeğinin Maddelere Göre Dilsel Eşdeğerlik Korelasyon Sonuçları

Madde no	*r*
1	.83**
2	.70**
3	.71**
4	.73**
5	.78**

**($p < 0.01$)

Tablo 1'de görüldüğü gibi ölçeğin Türkçe ve orijinal formundaki maddelerin puanları arasındaki korelasyonlar .70 ile .83 ($p < 0.01$) arasında sıralanmaktadır. Türkçe ve İngilizce formların toplam puanları arasındaki korelasyon ise .92'dir.

Madde Analizine İlişkin Bulgular

Ölçek maddelerinin toplam puanı yordama gücü ve ayırt ediciliği incelenmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi ölçekteki maddelerin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyonlarının .73 ile .83 arasında değiştiği saptanmıştır. Kline'a (2000) göre madde toplam korelasyonunun .30 ve üzeri olması gerekmektedir. Buna göre yapılan analizler sonucu elde edilen korelasyon katsayıları kabul edilebilir düzeyin üstündedir ve ölçülen yapının beklendiği gibi homojen olduğuna işaret etmektedir (Erkuş, 2003).

Tablo 2. Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Düzeltilmiş Madde Toplam Test Korelasyonları, %27'lik Alt-Üst Grup Farkına İlişkin t Değerleri

Madde No	Madde toplam korelasyonları n(283)				%27'lik alt grup n(76)		%27'lik üst grup n(76)		
	$\overline{X}$	Ss	rjx	Faktör yükleri	$\overline{X}$	Ss	$\overline{X}$	Ss	*t*
1	4.86	1.60	.60	.76	3.43	1.29	6.46	0.74	-17.76***
2	4.73	1.51	.70	.83	3.21	1.16	6.26	0.77	-19.12***
3	4.98	1.65	.71	.83	3.16	1.25	6.54	0.62	-21.06***
4	5.02	1.88	.62	.76	3.01	1.44	6.55	0.79	-18.81***
5	5.48	1.62	.60	.73	3.91	1.58	6.79	0.47	-15.27***

***($p < 0.001$)

Ayrıca ölçekten alınan toplam puana göre alt ve üst %27'lik grupların madde puanlarının ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan bağımsız t-testi sonuçları, farklılıkların anlamlı ($p < 0.001$) olduğunu ortaya koymuştur.

Geçerliliğe İlişkin Bulgular

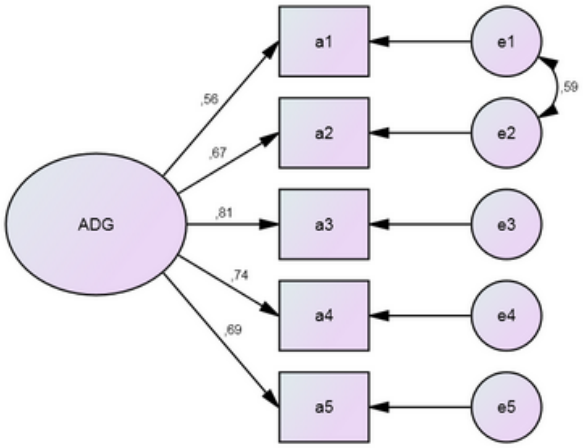
Yapı Geçerliği. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksi değerleri Tablo 3'te görülmektedir:

Tablo 3. Ölçek İçin Uyum İyiliği Testlerine İlişkin Değerler

	x^2	sd	x^2/sd	*p*	CFI	NNFI	GFI	AGFI	IFI	RFI	RMR	RMSEA
İlk Model	95.728	5	19.146	.000	.851	.845	.861	.582	.852	.690	.226	.254
Son Model	**10.089**	**4**	**2.522**	**.039**	**.990**	**.984**	**.985**	**.945**	**.990**	**.959**	**.072**	**.073**

Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin tek boyutlu modelinin uyumunu belirlemek amacıyla uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinal formda ol-

duğu gibi tek boyutta iyi uyum verdiği görülmüştür. Ölçeğin faktör yapısı Şekil 1'de görülmektedir.

Şekil 1. Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği İçin Gözden Geçirilmiş Tek Faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli

Yukarıda görüldüğü üzere, doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin tek faktörlü yapısının ülkemizdeki üniversite öğrencilerinden oluşan bir çalışma grubunda tekrar ettiğini göstermektedir.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik. Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin ölçüt bağıntılı geçerliğini tespit etmek için Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ile arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu üç ölçek arasındaki korelasyon katsayılarını ve betimsel istatistikleri gösteren bulgular Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Acının Dönüştürücü Gücü, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Katsayıları, Ortalamalar, Standart Sapmalar, Cronbach Alfa Değerleri

Ölçekler	1	2	3
1. Acının Dönüştürücü Gücü	1		
2. Yaşam Doyumu Ölçeği	.13*	1	
3. Psikolojik Sağlamlık	.13*	.32**	1
Ort	5.01	4.48	3.12
ss	1.29	1.21	.70
Cronbach alpha	.84	.78	.77

* $p < .05$ ** $p < .01$

Yukarıdaki korelasyon katsayıları her ne kadar güçlü ve yüksek düzeyde ilişkilere işaret etmese de yaşam doyumu ve psikolojik sağlamlığın acının dönüştürücü gücüyle pozitif yönde anlamlı bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

Güvenirliğe İlişkin Bulgular

Güvenirlik analizlerinde Cronbach alfa iç tutarlık katsayısına ve test-tekrar test yöntemine başvurulmuştur.

İç Tutarlılık Güvenirliği. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği Cronbach alfa katsayısı

baz alınarak değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Cronbach alfa katsayısının .84 olduğunu ortaya koymuştur. Kline'a (2000) göre .70 kabul edilebilir bir iç tutarlılık güvenirliğine işaret etmektedir. Bu noktada ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu söylenebilir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği. Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin zaman içindeki tutarlılığını incelemek üzere test-tekrar test yöntemine başvurulmuştur. Bu amaçla ölçek 3 hafta arayla aynı araştırma grubuna yeniden uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda iki uygulama arasındaki korelasyon .75 (N = 51, p < .01) olarak bulunmuştur. McInte ve Miller'a (2000) göre .70 değeri, test-tekrar test çalışması için kabul edilebilir bir değerdir. Dolayısıyla elde edilen test tekrar test güvenirliği Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği açısından oldukça iyi bir kararlılık katsayısı olarak değerlendirilebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada acı çekmenin kişide değişim ve dönüşüm yaratma gücüne ilişkin inançları ölçmek amacıyla Joshanloo (2014) tarafından geliştirilmiş olan Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği dilimize uyarlanmış ve ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçeğin uyarlama sürecinde öncelikle dilsel eşdeğerlik çalışması yürütülmüş ve yapılan analizler ölçeğin bütün maddelerinin dilsel eşdeğerliliğinin yeterli düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Dilsel eşdeğerlik sağlandıktan sonra madde-analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yürütülmüştür. Madde analizi sonucunda ölçek maddelerinin toplam puanı yordama gücünün ve ayırt ediciliğinin yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Geçerlik çalışmaları kapsamında doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt-bağıntılı geçerlik analizleri yürütülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin tek faktörlü yapıya sahip olduğunu ve model uyum indekslerinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ölçüt-bağıntılı geçerlik çalışmaları kapsamında ise ölçeğin yaşam doyumu ve psikolojik sağlamlıkla ilişkileri incelenmiştir. Yapılan analizler acının dönüştürücü gücünün, yaşam doyumu ve psikolojik sağlamlıkla pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Literatürdeki bazı araştırmalar, yaşam doyumunun, yaşamın anlamı üzerinden (zira yaşamı anlamlı bulmanın yaşam doyumu ile yüksek düzeyde ilişkili olduğu düşünülmektedir) *dolaylı olarak* travma sonrası büyüme ile ilişkili olabileceğini ileri sürmektedir (Linley-Joseph, 2011; Triplett, Tedeschi, Cann, Calhoun ve Reeve, 2012). Dolayısıyla yaşam doyumu ile acının dönüştürücü gücüne ilişkin inançların düşük düzeyde de olsa ilişkili olması literatürle tutarlı bir bulgudur. Benzer şekilde psikolojik sağlamlık ile acının dönüştürücü gücüne ilişkin inançların ilişkili olması da beklenilir bir sonuçtur. Ancak bu ilişki ile ilgili literatürde farklı bulgular yer almaktadır. Örneğin, travma sonrası büyüme ile psikolojik dayanıklılığın pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu çalışmalar (Li, Cao, Cao ve Liu, 2015) bulunmakla birlikte negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu araştırmalar (Levine, Laufer, Stein, Hamama ve Solomon, 2009) da mevcuttur. Ayrıca acının dönüştürücü gücünün Doğu kültürlerinde mutluluk/saadet (eudaimonism) ile anlamlı bir ilişki içinde olduğunu ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (bkz. Jashanloo, 2014). Bu çalışmada acının dönüştürücü gücü ile yaşam doyumunun pozitif yönde ilişkili olması, kültürel yaşamımızda acı çekmeye ve çekilen acıların sonuçlarına yüklenen görece olumlu anlamlarla bağlantılı olabilir.

Birçok ölçek gibi Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin de bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Ölçeğin sınırlılıklarından biri, gerek Joshanloo'nun (2014) araştırmasında gerekse şimdiki araştırmada çalışma grubunun üniversite öğrencilerinden oluş-

masıdır. Gelecek araştırmalarda ölçeğin psikometrik özelliklerinin farklı örneklemlerde (örn., kronik sağlık sorunu yaşayan gruplarda, yaşlı bireylerde, psikiyatrik tanı almış gruplarda, kırsal kesimlerden gelen gruplarda) sınanması faydalı olacaktır. Zira travma sonrası büyümenin farklı sosyodemografik değişkenlerle ilişkili olduğu (Tsai vd., 2015) (örn., travmatik olayın yaşandığı sırada daha ileri yaşta olmanın travma sonrası büyümeyle negatif ilişkisi olduğu) bilinmektedir (Zoellner ve Maercker, 2006). Ayrıca boylamsal ve fenomenolojik araştırmalar yürütülmesi de acı çekmenin dönüştürücü gücüne ilişkin inançları daha derinlemesine kavramaya hizmet edecektir. Öz bildirim yoluyla veri toplamaya dayalı bir yapısı olması ölçeğin bir diğer sınırlılığıdır; bu özellik sonuçların sosyal beğenilirlikten etkilenme olasılığını arttır-maktadır. Öte yandan uygulaması ve puanlaması kolay; kısa sürede tamamlanabilir bir ölçek olması ölçeğin önemli bir avantajı olup pratik bir şekilde kullanımına imkân sağlamaktadır.

Sonuç olarak yapılan analizler Acının Dönüştürücü Gücü Ölçeği'nin Türkiye'de yürütülecek araştırmalarda istifade edilebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca beklendiği gibi, ölçümler araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubunda acının dönüştürücü gücüne ilişkin inançların yüksek olduğunu göstermiştir. Literatüre yapılan bu katkı aracılığıyla acı çekmenin kültürel bağlamımızdaki işleyişini inceleyen araş-tırmaların artacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

Affleck, G. ve Tennen, H. (1996). Construing benefits from adversity: Adaptational significance and dispositional underpinnings. *Journal of Personality, 64,* 899-922.

Arıkan, G. (2007). *Prevalence of traumatic events and determinants of posttraumatic growth in university students.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi: Ankara.

Ayverdi, S. ve Araz, N. (2012). Birinci etüd. İçinde S. Ayverdi, S. Erol, N. Araz ve S. Huri (Haz.), *Ken'an Rifâî ve yirminci asrın ışığında Müslümanlık* (7. baskı) (s.11-249). İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

Cassell, E. J. (1995). Pain and suffering. İçinde W. T. Reich (Ed.), *Encyclopedia of bioethics* (2. baskı) (s. 1897–1904). New York, NY: Simon & Schuster.

Calhoun, L. G. ve Tedeschi, R. G. (1999). *Facilitating posttraumatic growth: A clinician's guide,* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Calhoun. L. G. ve Tedeschi, R. G. (2001). Posttraumatic growth: The positive lessons of loss. İçinde R. A. Neimeyer (Ed.), *Meaning reconstruction and the experience of loss* (s. 157-172). Washington, DC: American Psychological Association.

Calhoun, L. G. ve Tedeschi, R. G. (2004). The foundations of posttraumatic growth: New considerations. *Psychological Inquiry, 15*, 93-102.

Calhoun, L. G. ve Tedeschi, R. G. (2006). The foundations of posttraumatic growth: An expanded framework. İçinde L. G. Calhoun ve R. G. Tedeschi (Eds.), *Handbook of posttraumatic growth: Research and practice* (s. 1–23). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Coulehan, J. (2012). Suffering, hope, and healing. İçinde R.J. Moore (Ed.), *Handbook of pain and palliative care: Biobehavioral approaches for the life course*, (s. 717–731). New York, NY: Springer.

Danhauer, S. C., Case, L. D., Tedeschi, R. G., Russell, G., Vishnevsky, T., Triplett, K., Ip, E. H. ve Avis, N. E. (2013). Predictors of posttraumatic

growth in women with breast cancer. *Psycho-Oncology, 22(12),* 2676–2683.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. ve Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment, 49,* 71-75.

Dinçer, D. (2014). Bilgelik analizi. İçinde A. N. Canel (Ed.), *Terapide yeni ufuklar: Modern, postmodern ve kısa terapiler (s.39-70).* İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being, 3(1),* 93-102.

Elçi, Ö. (2004). *Predictive values of social support, coping styles and stress level in posttraumatic growth and burnout levls among the parents of childen with autism.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi: Ankara.

Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar.* Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Erol, S. (2014). *Ülker fırtınası.* İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

Gürsoy, K. (2013). *Birleyerek oluşmak.* Ankara: Aktif Düşünce Yayıncılık.

Holgersen, K. H., Boe, H. J. ve Holen, A. (2010). Long-term perspectives on posttraumatic growth in disaster survivors. *Journal of Traumatic Stress, 23(3),* 413-416.

Janoff-Bulman, R. (1992). *Shattered assumptions: Towards a new psychology of trauma.* New York, NY: Free Press.

Joshanloo, M. (2013). A comparison of Western and Islamic conceptions of happiness. *Journal of Happiness Studies, 14,* 1857-1874.

Joshanloo, M. (2014). Differences in the endorsement of various conceptions of well-being between two Iranian groups. *Psychology of Religion and Spirituality, 6(2),* 138-149.

Joshanloo, M. (2015). Conceptions of happiness and identity integration in Iran: A situated perspective. *Middle East Journal of Positive Psychology, 1(1),* 24-35.

Kline, P. (2000). *The handbook of psychometric testing* (2. baskı). London, UK: Routledge.

Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi: Ankara.

Kur'an. (2015, 22 Mayıs). http://kuran.diyanet.gov.tr adresinden alınmıştır.

Levine, S. Z., Laufer, A., Stein, E., Hamama-Raz, Y. ve Solomon, Z. (2009). Examining the relationship between resilience and posttraumatic growth. *Journal of Traumatic Stress, 22(4),* 282-286.

Li, Y., Cao, F., Cao, D. ve Liu, J. (2015). Nursing students' post-traumatic growth, emotional intelligence and psychological resilience, *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing, 22(5),* 326-332.

Linley, P. A. ve Joseph, S. (2004). Positive change following trauma and adversity: A review. *Journal of Traumatic Stress, 17,* 11–21.

Linley, P. A. ve Joseph, S. (2011). Meaning in life and posttraumatic growth. *Journal of Loss and Trauma,* 16, 150-159.

Maercker, A.,- ve Zoellner, T. (2004). The Janus face of self-perceived growth: Toward a two-compo-nent model of posttraumatic growth. *Psychological Inquiry, 15,* 41–48.

Mcintire, S. A. ve Miller, L. A. (2000). *Foundations of psychological testing*. Boston, MA: McGraw Hill.

Mercurio, A. (2011). *The Sophia-Analysis and joy principle* (İng. Çev. Martha S.

Bache-Wiig). Roma: The Solaris Institute of the Sophia University of Rome.

Mevlâna Celâleddin Rûmi (2015, 7 Nisan), *Mesnevi-i Şerif 6. Cilt*, Global Diognasis Publishing. https://books.google.com/books/about/Mesnevi_i_%C5%9Eerif.html?id=hNjSBwAAQBAJ adresinden alınmıştır.

Park, C. L., Cohen, L. H. ve Murch, R. L. (1996). Assessment and prediction of stress-related growth. *Journal of Personality, 64,* 71–105.

Peterson, C., Park, N., Pole, N, D'andrea, W. ve Seligman, M. E. P. (2008). Strengths of character and posttraumatic growth. *Journal of Traumatic Stress, 21(2),* 214-2177.

Powell, S., Rosner, R., Butollo, W., Tedeschi, R. G. ve Calhoun, L. G. (2003). Posttraumatic growth after war: a study with former refugees and displaced people in Saravejo. *Journal of Clinical Psychology, 59(1), 71–83.*

Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P. ve Bernard, J. (2008). The Brief Resilience Scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine, 15,* 194-200.

Stoeber, M. (2003). Transformative suffering, destructive suffering and the question of abandoning theodicy. *Studies in Religion/Sciences Religieuses, 32(4),* 429-447

Tarhan, C. (2011). *Şiddete maruz kalan kadınlarda travma sonrası stres belirtileri ve travma sonrası gelişimin yordanması.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi: İstanbul.

Tedeschi, R. G. ve Calhoun, L. G. (1995). *Trauma and transformation: Growing in the aftermath of suffering.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Tedeschi, R. G. ve Calhoun, L. G. (1996). The Posttraumatic Growth Inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress, 9,* 455–471.

Tedeschi, R. G., Park, C. L. ve Calhoun, L. G. (1998). *Posttraumatic growth: positive changes in the aftermath of crisis.* New Jersey, NJ: Lawrence Arlbaum Associates.

Tomic, P. L. ve Helgeson, V. S. (2012). Posttraumatic growth following cancer: Links to quality of life. *Journal of Traumatic Stress, 25,* 567-573.

Travelbee, J. (1976). *Interpersonal aspects of nursing.* Philadelphia, PA: Davis Company.

Triplett, K. N., Tedeschi, R. G., Cann, A., Calhoun, L. G. ve Reeve, C. L. (2012). Posttraumatic growth, meaning in life, and life satisfaction in response to trauma. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy, 4,* 400-410.

Tsai, J., Sippel, L. M., Mota, N., Southwick, S. M. ve Pietrzak, R. H. (2015). Longitudinal course of posttraumatic growth among U.S. military veterans: Results from the national health and resilience in veterans study. *Depression and Anxiety, 0,* 1-20.

Vishnevsky, T., Cann, A., Calhoun, L. G., Tedeschi, R. G. ve Demakis, G. J. (2010). Gender differences in self-reported posttraumatic growth: Meta-analysis. *Psychology of Woman Qarterly, 34(1),* 110-120.

Widows, M. R., Jacobsen, P. B., Booth-Jones, M. ve Fields, K. K. (2005). Predictors of posttraumatic growth following bone marrow transplantation for cancer. *Health Psychology, 24(3),* 266–273.

Yılmaz, M. (2014). *Growth through traumatic loss: The effect of grief related factors,*

coping and personality on posttraumatic growth. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi: İstanbul.

Zoellner, T. ve Maercker, A. (2006). Posttraumatic growth in clinical psychology—a critical review and introduction of a two component model. *Clinical Psychology Review, 26(5),* 626–653.